

POLICY PAPER

**PROJEKT TŘETÍHO PILÍŘE
PROTIRAKETOVÉ OBRANY A PROMĚNY
STRATEGICKÉHO MYŠLENÍ: ČESKÁ
POZICE, NATO, USA A RUSKO**

(Prošlo oponentním řízením)

Nikola Hynek

květen 2008

Ústav mezinárodních vztahů, v. v. i.

Nerudova 3
118 50 Praha 1

Projekt třetího pilíře protiraketové obrany a proměny strategického myšlení: česká pozice, NATO, USA a Rusko

Nikola Hynek

Úvodní shrnutí

- Počáteční bilaterální formát českého vyjednávání vedl k reaktivní povaze debaty a nepřítomnosti širšího strategického kontextu v ní.
- Česká vláda zvolila vhodnější vyjednávací strategii ve vztahu k USA nežli Polsko, ačkoli tato strategie měla mít zčásti jiný důraz.
- Důležitým vedlejším produktem českých jednání s USA o třetím pilíři a následné multilateralizace tématu bude v případě ratifikace projektu dokončení geopolitického přeskupení ČR.
- Geopolitické myšlení Ruska i USA je v tématu třetího pilíře významným faktorem, ač to obě strany do velké míry popírají.
- Bukurešťská deklarace NATO je zásadním dokumentem pro budoucnost třetího pilíře, zejména v kontextu výhledu na jeho budoucí propojení s projektem aktivní vrstvené obrany bojiště před balistickými raketami (*Active Layered Theatre Ballistic Missile Defense*, dále ALTBMĐ) NATO.
- Bukurešťská deklarace NATO kromě toho obsahuje řadu důležitých prvků, které přispějí k budoucímu společnému aliančnímu postoji v problematice (povaha hrozeb, směřování k jejich budoucímu společnému hodnocení apod.).
- Česká vláda hrála klíčovou roli v přijetí výše uvedených závěrů (oblast protiraketové obrany).
- Proměnu strategického myšlení o protiraketové obraně nelze analyzovat bez širší analýzy strategických vztahů mezi USA a Ruskem (včetně kontextu kontroly zbrojení/odzbrojení).
- Deklarovaná pozice Ruska není stejná jako jeho skutečné strategické cíle v pozadí.
- Budoucí strategická optimalizace vyjednávání o protiraketové obraně vyžaduje NATO jako základní platformu, včetně jednání s Ruskem v rámci Rady NATO–Rusko.

- V závěrečných doporučeních je zdůrazněna nutnost analýzy vztahu mezi modalitami strategie odstrašování a protiraketovou obranou, stejně jako zabývání se tzv. tchajwanským scénářem, jenž bezprostředně souvisí i s třetím pilířem a tím pádem pozicí české vlády k němu.

Úvod

Předkládaná studie zkoumá dopady protiraketové obrany, zde chápané primárně jako budoucí instalace prvku třetího pilíře americké národní protiraketové obrany (*National Missile Defense*, dále NMD), na strategické myšlení ČR a NATO. První část studie se zabývá činnostmi české vlády, jež jsou relevantní pro kontext zadané studie, konkrétně pak otázkami vládního formátu, obsahu a strategie samotného vyjednávání, geopolitickým rozměrem této instalace, a snahou o multilateralizaci tématu vedoucí ke klíčovým formulacím v závěrečné deklaraci bukureštského summitu NATO z dubna 2008. Druhá část analýzy posléze ukazuje, že strategické dopady v diskutovaném tématu nelze oddělit od amerického a ruského strategického kontextu. Právě z toho důvodu je součástí této studie rozbor trendů v bilaterálních vztazích mezi USA a Ruskem a skutečné – spíše nežli často medializované – strategické cíle Ruska v pozadí. Právě ve světle těchto velmocenských bilaterálních vztahů je nezbytné vnímat význam platformy NATO pro strategickou optimalizaci vyjednávání v budoucnosti. Na jednu stranu se tímto postupem podaří eliminovat vyděračský potenciál Ruska, na stranu druhou stejný postup povede ke snížení rizika známého ve strategických studiích jako fenoménu velmocenského kondominia.

1. Třetí pilíř, činnosti české vlády a strategický rozměr propojení prvku třetího pilíře s NATO

1.1 Formát a obsah: srovnání českých a polských jednání s USA a jejich strategie

Jak vláda ČR, tak i vláda Polska souhlasily s bilaterální formou jednání o umístění prvků třetího pilíře NMD na svých územích. V případě českého prvku se jedná o radar s úzkým paprskem v pásmu X, v případě polského prvku o protibalistické střely GBI (*Ground-Based Interceptor*). Zvolená forma poskytovala výhodu USA, kterým umožnila vést dvě oddělená jednání bez nutnosti brát v úvahu širší politické souvislosti či reagovat na případné společné požadavky a/nebo postoje ČR a Polska (a potažmo NATO), jak by tomu bylo v případě multilaterálního jednání. Praktické dopady tohoto formátu jsou vidět na kognitivním rámu české debaty (politický i mediální diskurz), která měla až na výjimku tří témat (zdravotní dopad projektu, opozice starostů dotčených obcí

proti projektu a – pro předmět této studie nejdůležitější – následnou multilateralizaci třetího pilíře) *reaktivní* charakter z hlediska vypočtení hrozby, celkového přístupu i specifických politických řešení. V otázce povahy hrozby ze strany Íránu nebyl rozdíl mezi postojem ČR a USA, oproti odlišným hodnocením hrozby ostatními evropskými partnery. Debata v Polsku byla odlišná v tom, že nejen veřejnost, ale i představitelé vlády (včetně bývalého premiéra Kaczyńského) explicitně spojovali systém protibalistických střel GBI s ruskou, nikoli íránskou hrozbou.

Jednu z ukázek těchto polských obav z nespecifikované ruské hrozby lze nalézt v začlenění požadavku na dodávky protiraketového systému Patriot (PAC-3) z USA jako jednoho z hlavních bodů bilaterálních jednání mezi oběma zeměmi. Dalším hlavním požadavkem Polska byla technologicko-finanční účast USA na modernizaci vojenského arzenálu Polska. Zatímco strategie kompenzace Polska je tak založena na představě o pasivní „odměně za zásluhy“ (účast ve válce v Iráku), česká vláda zvolila strategii velmi odlišnou a mnohem aktivnější. Ve dnech 16.–17. 1. 2008 pořádalo MZV ČR společně s MDA seminář k zapojení českého průmyslu, vědy a výzkumu do budování systému protiraketové obrany. Tento postup je možné hodnotit velmi pozitivně a je standardem v obdobných případech i jinde ve světě. Otázkou však zůstává, zda-li vláda neměla při organizaci a během samotného průběhu semináře vzít v úvahu, že vzhledem k citlivé povaze souvisejícího technologického know-how (z obdobných případů limitující prvek případného technologického přenosu) by účinnější strategie měla klást větší důraz na oblast společné výroby a výstavby (*co-production*) nežli společného vývoje (*co-development*).

1.2 Geopolitický rozměr českého prvku třetího pilíře jako součást proměny strategického myšlení

Jedním z nejdůležitějších nepřímých dopadů jednání o umístění radarového zařízení v ČR jako součásti třetího pilíře je dopad těchto jednání na dokončení geopolitického přeskupení ČR z bývalé sféry vlivu Ruska do prostoru Severoatlantického bezpečnostního společenství (NATO) a Evropské unie. Jakkoli důležité, jedná se o vedlejší (a ze strany ČR nezáměrný) produkt z důvodu představení íránské hrozby v ČR ze strany USA. O dokončení (pokud Parlament ČR rozhodnutí ratifikuje) přeskupení lze hovořit v kontextu předchozích, neméně důležitých kroků – trend byl započat odsunem sovětských vojsk mezi lety 1989–1991, pokračoval vstupem ČR do NATO v roce 1999 a právě možnost umístění diskutovaného radaru na území ČR (a jeho budoucí propojení se systémem ALTBMD NATO) je důležitý signál, že ČR lze řadit mezi země se západní hodnotovou orientací a mezi poskytovatele bezpečnosti – a ne její pouhé pasivní konzumenty – nejen pro sebe, nýbrž pro širší pluralitní bezpečnostní společenství NATO.

Ač lze říci, že geopolitické přeskupení nebylo více nežli vedlejším produktem z pohledu ČR, z pohledu Ruska (otázka nesouhlasu) i USA (otázka umístění) byly geopolitické důvody vysoké, přestože to obě země popírají. Co se týče Ruska, tato země reagovala na původní odstoupení USA od smlouvy ABM (2002) vlažně, stejně jako na následné rozhodnutí USA o modernizaci radarů včasného varování v Dánsku (Grónsko) a Velké Británii, jež jsou součástí systému NMD. Tato rozhodnutí nebyla brána Ruskem jako zásadní politické témata. V přímém kontrastu byla ruská reakce na oznámení USA o vybudování systémů třetího pilíře v ČR a Polsku. Z hlediska strategického je takový postup přinejmenším překvapivý, jelikož všechny výše uvedené prvky jsou součástí stejné architektury.

Geopolitické zájmy lze vysledovat i z rozhodnutí USA: dostupné americké vojenské studie, stejně jako projevy amerických politiků, naznačují, že vytipovaný prostor pro umístění třetího pilíře byl širší a zahrnoval i území ostatních zemí (Německo, Slovensko apod.). Další otázkou je, proč byl třetí pilíř rozdělen mezi *dvě* země. Argument o rozptýlení systémů z operačně-strategického hlediska není dostatečný, jelikož oba systémy lze rozptýlit i v rámci jedné země. Při vystoupení na MZV ČR v Praze (29. dubna) navíc bývalý náměstek poradce pro národní bezpečnost v Bushově administrativě J.D. Crouch připustil, že na původním seznamu bylo i Maďarsko. Za důvod, proč bylo Maďarsko dále vyřazeno, lze tak považovat zejména přítomnost rekonstruovaných leteckých základen pro účely USA a následně NATO (Taszar a nejnověji Pápa, jež byla vybrána místo německého města Ramstein a rumunské Konstance). Základna v Pápa má být zprovozněna koncem roku 2008 s cílem zajištění strategické přepravy vojáků a materiálu do Iráku a Afghánistánu. Z uvedeného je tedy zřejmé, že americká strana a NATO se snaží své vojenské základny a systémy *rozptýlit do více postkomunistických zemí*.

1.3 ČR, multilateralizace tématu a bukureštský výhled budoucího propojení s paralelním projektem ALTBMD NATO

Evropský prostor měl původně být využit pro vybudování dvou paralelních systémů: třetího pilíře amerického NMD primárně určeného k *teritoriální* (národní) obraně proti mezikontinentálním balistickým střelám z Íránu (kterými tato země v současnosti nedisponuje a podle existujících analýz zatím nezvládla ani proces tzv. reverzního inženýrství, což se však může změnit) namířeným proti USA a/nebo Evropě a systému ALTBMD NATO primárně určeného k obraně bojišť (a vojáků v nich) proti střelám se středním a krátkým doletem namířeným proti Evropě (operační schopnost ALTBMD je plánována na rok 2010). Pražský summit NATO z roku 2002 zadal k vypracování studii proveditelnosti týkající se obrany aliančního území, sil a obyvatelstva proti všem typům střel. Následující summit v Rize z roku 2006 konstatoval, že protiraketová obrana je v daném zadání technicky proveditelná, a doporučil se zaměřit na politické a vojenské důsledky tohoto konstatování a také na trvalé sledování vývoje diskutovaných hrozeb.

Nejdůležitější krok české vlády – ač do velké míry původně nezamýšlený důsledek křehké koaliční situace v ČR a neústupnosti Strany zelených v této otázce – spočíval v přenesení tématu třetího pilíře NMD do kontextu debat v rámci NATO o budoucí podobě systému ALTBMD. Bez ohledu na tuto původní nezamýšlenost multilateralizace třetího pilíře česká vláda převedla své pozdější preference do finální Bukurešťské deklarace velmi zřetelně. Obě polské vlády (Kaczyński, Tusk) oproti tomu upřednostňovaly až do bukurešťského summitu bilaterální povahu jednání o třetím pilíři. Existující informace ukazují, že vyjednávači ČR po vládním rozhodnutí o prosazování propojení třetího pilíře s ALTBMD nejen přesvědčili USA o správnosti tohoto řešení, ale dokonce se za pomoci bumerangového efektu snažili přes vyjednávací pozici a potenciál USA přesvědčit i Polsko o výhodách tohoto řešení.

Prohlášení Bukurešťské deklarace o uznání (o slovo „recognise“ se vedla dlouhá jednání) podstatného přispění třetího pilíře NMD k ochraně spojenců před mezikontinentálními balistickými střelami a hledání budoucích způsobů napojení třetího pilíře do architektury NATO (základním stavebním kamenem se tak má stát systém NATO) je velkým úspěchem české vlády a diplomacie. Ačkoli konkrétní plány a finanční stránka takového propojení jsou teprve na počátku strategických analýz, v bezpečnostním diskurzu se objevila částka jedné miliardy amerických dolarů. Za další a neméně důležitý úspěch lze považovat zařazení prohlášení o tom, že proliferace balistických střel představuje *rostoucí* hrozbu pro NATO. Význam tohoto prohlášení spočívá v tom, že představuje první celoplošný konsenzus NATO v tomto tématu (i); současně jej lze interpretovat jako první krok k budoucímu společnému politickému hodnocení hrozeb (*threat assessment*), jenž představuje odklon od dřívější (zejména evropské) debaty zarámované ruskými argumenty (ii); současně vyslalo silný pozitivní signál do Washingtonu, zejména Kongresu (demokraté mají většinu v obou komorách), jak je možné vidět ze současného odsouhlasení 720 mil. USD na zahájení výstavby protiraketové obrany v Evropě pro fiskální rok 2009.

Výše analyzovaná možnost propojení systémů, stejně jako výhled zvýšení počtu a funkčnosti jednotlivých vrstev budoucího metasystému také směřuje k otázce řídicího střediska a rozhodování v případě útoku. Vícevrstevnatost architektury značí i pravděpodobnou možnost více velicích center. Co se týče rozhodování u třetího pilíře, lze předpokládat, že řídicí středisko bude i nadále umístěno v Colorado Springs (*The Missile Defense Integrated Operations Center*), i když bude propojeno s ostatními řídicími středisky (ACT, EUCOM, STRATCOM apod.). Takové řešení odpovídá historickým případům, v rámci nichž se obdobné problematiky nikdy neřešily kolektivně na úrovni celého NATO. Často citovanou otázku, kdo bude mačkat domnělé tlačítko, je nezbytné nahradit otázkou, kdo se bude podílet na vytváření jednotlivých krizových scénářů, kterými se situace napadení řeší.

2. Rusko, vztah protiraketové obrany ke kontrole zbrojení a role NATO v budoucí optimalizaci vyjednávání

2.1 Trendy v bilaterální asymetrii mezi Ruskem a USA a strategické cíle Ruska v pozadí

Problémy strategického vztahu mezi USA a Ruskem je třeba analyzovat oproti širšímu pozadí snahy USA o zvýšení asymetrie vztahu z pozice vítěze studené války, jež fungovala za Jelcinova prezidentského období. Rusko se však současně snaží vztah restrukturalizovat tak, aby více zohlednil změny provedené/proběhnuvší za prezidenta Putina (politická stabilita a ekonomický boom navázaný na vývoz energetických surovin a z toho vyplývající nová mezinárodní role).

Strategické cíle Ruska za hlasitou kritikou třetího pilíře jsou dva. Prvním cílem je snaha o udržení minimálního nutného jaderného arzenálu k efektivnímu odstrašování. Jak ukazují současné projekce vývoje ruských strategických hlavic, Rusko bude snižovat počty pozemních mezikontinentálních balistických střel (z 1847 v roce 2007 na 254 v roce 2020), avšak počty balistických střel odpalovaných z ponorek budou navýšeny (624→744, stejné období), respektive sníženy jen velmi nepatrně jako v případě jaderných hlavic nesených strategickými bombardéry (872→728, stejné období). Tyto kroky lze interpretovat tak, že Rusko stále přemýšlí v kategoriích strategické parity a MAD a snaží se posílit mobilitu strategického arzenálu pro případný odvetný úder. Co se týče ruského argumentu o eliminaci jejich odvetného jaderného úderu v souvislosti s existencí třetího pilíře, nelze jej brát seriózně z důvodu nepřítomnosti stejných protestů v případě amerických protibalistických střel GBI umístěných v Kalifornii a na Aljašce (do roku 2013 jich bude 44 oproti 10 v Polsku). Potenciální jaderná konfrontace mezi Ruskem a USA by se navíc vedla zejména přes severní pól a nikoli přes Evropu, což staví do geografického centra protibalistické střely GBI umístěné na Aljašce, nikoli ty výhledově umístěné v Polsku.

Neméně důležitým důvodem je snaha o legitimaci vlastních probíhajících jaderných programů domnělou hrozbou třetího pilíře. Existující ruské strategické jaderné programy jsou založeny zejména na mezikontinentální balistické střele Topol-M (pevné umístění v sílech, počátek umisťování v roce 1997), Topol-M1 (mobilní, 2006), RS-24 (nese až 6 jaderných hlavic, střela byla testována v roce 2007 a není kompatibilní se smlouvou START) a strategické balistické střele Bulava (nese až 10 jaderných hlavic, plánované zavedení v roce 2009) umístěné na ponorkách třídy Borej (plánované zavádění v roce 2012). Všechny tyto strategické střely mají propracovaný systém „návnad“ (*decoys*), které slouží ke zmatení a překonání protiraketové obrany. Ruská vláda dále obnovila výrobu strategických mezikontinentálních bombardérů TU-160 Blackjack. Zahájení těchto programů předchází jak americkému rozhodnutí odstoupit od Smlouvy ABM, tak i počátku

budování systému protiraketové obrany: argument o americké hrozbě je zjevně účelový.

2.2 Eliminace vyděračského potenciálu Ruska a strategická optimalizace vyjednávání

Mechanismy transparentnosti a budování důvěry mezi USA/NATO a Ruskem, stejně jako případné začlenění Ruska do spojeneckého systému protiraketové obrany, je možné chápat jako prerekvizitu k eliminaci vyděračského potenciálu Ruska. Je zřejmé, že právě propracovaná spojenecká diplomatická strategie bude mít vliv na budoucí vývoj kontroly zbrojení/odzbrojování, v níž Rusko v nedávné době hrozilo vystoupením z řady závazků. Jak však ukázal Pakt o strategickém rámci spolupráce podepsaný USA a Ruskem v dubnu 2008, obě země se dohodly na konstruktivním pokračování kontroly zbrojení. Konkrétně se jedná o právně závazné navázání na smlouvu START po jejím vypršení v prosinci 2009. Pakt dále vyjadřuje uspokojení nad dosaženým podstatným snížením počtu strategických jaderných zbraní v rámci smlouvy START a Moskevské smlouvy. Stejně tak se podařilo zažehnat dřívější ruské vydírání týkající se možnosti jednostranného odstoupení od Smlouvy INF o likvidaci střel středního doletu.

Jak již bylo naznačeno, právě diplomatický formát jednání je klíčový pro budoucí vývoj v problematice protiraketové obrany a jejího vztahu k procesu kontroly zbrojení/odzbrojování. Je nezbytné si uvědomit, že preference bilaterálních jednání nad multilaterálním formátem není jen výsada Ruska, nýbrž i USA, jak bylo vidět právě v otázce třetího pilíře. Tato preference souvisí s fenoménem, jenž je ve strategických studiích známý jako tzv. velmocenské kondominium, a jeho nebezpečí spočívá ve snahách obou velmocí obejít v jednáních obecně NATO jako organizaci a konkrétně evropské alianční členy. Za příklad historicky významné paralely, z níž je možné vyvodit zejména skutečnost, že inovační politická činnost a iniciativa musí být v těchto momentech na straně evropských spojenců, lze pokládat Harmelovu iniciativu a její výslednou zprávu, jež operacionalizovala kroky NATO v rámci politiky období *détente*.

Ze strategického hlediska je optimálním řešením pro oblast protiraketové obrany – zvláště ve světle výše analyzované Bukurešťské deklarace – jednotný postup v rámci konzultativní Rady NATO–Rusko. Pro oblast strategické kontroly zbrojení jsou naopak bilaterální jednání zavedeným mechanismem. To však znamená nejen přesvědčení Ruska, ale i USA, které vede řadu jednání týkajících se protiraketové obrany přímo s Ruskem bez nezbytného informování svých spojenců, jak např. ukázalo diplomatické faux pas amerického ministra obrany Gatese v Praze v říjnu 2007. Gates se nechtěně prořekl o probíhajících bilaterálních jednáních USA s Ruskem o možnosti umístění ruských pozorovatelů na budoucím prvku třetího pilíře v ČR, o jejímž obsahu neměla česká vláda informace. Na navrhovaném multilaterálním postupu nemění nic ani úspěch posledního *bilaterálního* setkání

obou prezidentů v Soči, na němž byl podepsán výše analyzovaný Pakt o strategickém rámci spolupráce mezi oběma zeměmi. Relativní oteplení vztahů viditelné v tomto Paktu lze připsat zejména končícímu druhému volebnímu období obou prezidentů a jejich snaze zanechat po sobě pozitivní odkaz. Zmiňovaná problematika by měla být procedurálně založena nikoliv na bilaterální ad hoc povaze s prvky velmocenského kondominia, nýbrž na relativně stabilním a multilaterálním institucionálním rámci.

Je zřejmé, že vláda ČR je vzhledem k výhledům napojení třetího pilíře na systém NATO v ústřední pozici země, která může posunout valnou část jednání o protiraketové obraně do NATO, včetně širšího rozměru jednání s Ruskem (Rada NATO–Rusko). Důležitým vedlejším produktem upřednostnění Rady NATO–Rusko v budoucnosti může navíc být omezení možnosti unilaterální americké intervence v regionálních konfliktech, v nichž bude hrozit riziko reverzního jaderného odstrašování s Evropou jako rukojmím.

Závěrečná doporučení

- Nezbytnost studia vztahu mezi současnými relevantními modalitami strategie odstrašování (lze rozlišit nejméně tři, každá z nich založena na zcela jiné logice) a protiraketovou obranou. Řada představ o současném strategickém prostředí a funkci třetího pilíře v něm je založená na *nepochopení* tohoto vztahu, v němž jsou odstrašování a protiraketová obrana vnímány nesprávně jako vzájemně se vylučující, namísto jejich skutečné komplementarity.
- Do analýz sloužících jako základ pro českou vládní a vyjednávací pozici je třeba začlenit i nejdiskutovanější strategický scénář protiraketové obrany v americké bezpečnostní komunitě (včetně Ministerstva obrany USA): tzv. tchajwanský scénář. V něm probíhá sekvence kroků od možné jednostranné provokace ze strany tchajwanské vlády (např. vyhlášení nezávislosti apod.), přes snahy Číny tomuto kroku zabránit konvenčními silami, následovanými americkým oznámením regionální intervence (konvenčními zbraněmi) a následným čínským prohlášením, že nemůže zaručit nepoužití jaderných zbraní pro takový případ, v němž Číně půjde o hájení národních zájmů (tzv. reverzní odstrašování).
- Česká vláda může přímo ovlivnit předchozí bod dvěma kroky:
 1. vzhledem k existujícím oficiálním hrozbám (KLDŘ a pro třetí pilíř klíčový Írán) a opakovanému závazku *omezeného* systému protiraketové obrany zajistit, že budoucí rozsah systému protiraketové obrany nebude větší, nežli vyžadují akceptované hrozby a *společné* spojenecké prognózy jejich budoucího vývoje. Důsledkem bude zamezení závodů ve zbrojení mezi USA a Čínou, která by při vlastnění současných 24 mezikontinentálních balistických střel mohla vnímat budoucí navyšování (zejména pro roce 2013) protibalistických střel GBI

v Polsku (např. na 30) a zvýšení počtu vysílajících/přijímajících (T/R) modulů v radaru s úzkým paprskem v pásmu X umístěným v ČR (současných 16 896 modulů umožňuje paralelně sledovat zhruba 10 letících objektů, technické maximum radaru je 300 000 modulů umožňující sledovat stovky takových objektů) jako snahu USA eliminovat čínský odstrašující prostředek. Řešením je *dojednání stropů na předchozí kvantitativní charakteristiky* obou prvků v závislosti na oficiálně přijaté povaze nebezpečí (tj. nikoliv absolutní a neměnné, nýbrž relativní a eventueálně proměnlivé stropy v závislosti na současných a budoucích hrozbách);

2. při *současných deklarovaných* hrozbách (KLDR, Írán, nestátní aktéři – tj. vše technologicky i kvantitativně relativně omezené hrozby) *nepřistoupit* na možnost přesunu části protiraketového systému do vesmíru, konkrétně na v USA intenzivně diskutovanou (ministerstvo obrany, Kongres a řada expertních institucí pracujících pro americkou vládu) možnost umístění protibalistických řízených střel do vesmíru (technologicky pokračování Reaganova systému Brilliant Pebbles). Takové řešení by mohlo být oprávněně považováno za neopodstatněné Čínou a Ruskem v *kontextu současných oficiálně deklarovaných hrozeb*. Cílem nepřistoupení na umístění protibalistických řízených střel tak nejsou ideologické důvody, nýbrž je toto nepřistoupení dáno povahou stávajících hrozeb, pro ně není potřebná. *Jakékoli změně v tomto směru týkající se budoucí povahy architektury protiraketového systému by tak měla předcházet spojenecká redefinice hrozeb a způsobů vypořádání se s nimi.*